

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

На основу Одлуке Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду бр. 3381/1 од 28. 11. 2013. године, а у складу са чланом 65 Закона о високом образовању Републике Србије, и чланом 116 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду, изабрана је Комисија за избор кандидата који су се јавили на конкурс за избор ванредног професора за ужу научну област **Српски језик**, предмет **Методика наставе српског језика и књижевности**. Пошто смо се упознали са приложеном документацијом, част нам је да Изборном већу поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

На конкурс за ванредног професора за ужу научну област Српски језик, предмет Методика наставе српског језика и књижевности, објављен у листу „Послови” бр. 547 од 11. 12. 2013. године, пријавио се један кандидат др Драгана Вељковић Станковић, доцент за Методику наставе српског језика и књижевности на Катедри за српски језик и јужнословенске језике Филолошког факултета у Београду.

I. Биографија, општи подаци, наставна и стручна активност

1. Драгана Вељковић Станковић рођена је у Београду 1957. год., где је завршила основну школу и гимназију. Дипломирала је на Филолошком факултету у Београду, на Одсеку за српскохрватски језик и југословенске књижевности. Након дугогодишњег рада у настави, уписала је последипломске студије и године 1998. одбранила магистарски рад *Настава фонетике матерњег језика у Србији током друге половине XIX века* пред комисијом: проф. др Милорад Дешић (ментор), проф. др Радоје Симић и проф. др Милија Николић.

Од школске 2000/2001. године запослена је на Филолошком факултету у Београду, на Катедри за српски језик и јужнословенске језике, најпре као асистент (од 2000. год.), а потом као доцент за предмет *Методика наставе српског језика и књижевности* (од 2006. год.).

Докторску тезу под насловом *Речи субјективне оцене у настави српског језика и књижевности*, засновану на лингвистичком и полифункционалном методичком приступу специфичној творбено-семантичкој категорији – речима субјективне оцене (пријављену 2001. године), одбранила је на Филолошком факултету у Београду, 29. децембра 2005. године, пред комисијом: проф. др Милорад Дешић (ментор), проф. др Љиљана Бајић, проф. др Мирослав Николић и проф. др Ратомир Цвијетић.

2. Као доцент за наставно-научну област Српски језик, држи предавања, вежбе и води хоспитовања студената у београдским основним и средњим школама на методичким предметима: *Увод у методику наставе*, *Методика наставе српског језика*, *Методика наставе књижевности*, *Методичка пракса* и *Методика практичне комуникације*. Садржаји предмета *Методика наставе практичне комуникације* природно се надовезују на знања из *Методике наставе српског језика* и *Методике наставе књижевности*, а увођење прагматичке перспективе има за циљ да будуће наставнике матерњег језика оспособи за креирање наставних модела, приступа и материјала који ће имати високу функционалну вредност у развоју лингвистичке и комуникативне компетенције ученика.

Поред неколико десетина студија и чланака (II. 1–3) Драгана Вељковић Станковић је и аутор двеју књига: монографије *Речи субјективне оцене у настави српског језика и књижевности*, делимично прерађен текст докторске дисертације (Београд: Филолошки

факултет Универзитета у Београду, 2011. год.), и књиге *Комуникативни приступ у настави српског језика*, коју је 2013. године објавило Друштво за српски језик и књижевност Србије. Књига је намењена студентима и професорима српског језика и књижевности, а у академској настави *Методике наставе језика* користи се и као уџбеник. Ова монографија представља резултат вишегодишњег рада на конципирању предмета *Методика наставе практичне комуникације*, а одбрани објављени чланци од којих је састављена имају за циљ методолошко проширивање и осавремењавање методике наставе српског језика, унапређивање функционалности методичких модела обраде наставних јединица из језика увођењем комуникативне перспективе, и то уз примену различитих, сврховитих облика контекстуализације наставних садржаја и методичких апликација у којима се – са циљем побољшавања усменог и писменог изражавања ученика – користе савремени медији и разноврсне комуникативне ситуације (као изворишта проблемских ситуација и примера погодних за обликовање наставних материјала, као и зарад подстицања мотивације за учење матерњег језика). Један од циљева презентованих приступа јесте да се комуникативност у настави језика сагледава целовито – као свеукупност примене различитих наставних метода, поступака и материјала усмерених на креирање и реализацију функционалних и флексибилних методичких модела, чија примена омогућава брже усвајање и активирање знања из језика у различитим комуникативним ситуацијама.

Од школске 2006/2007. године Драгана Вељковић Станковић ангажована је на предмету *Српски језик 2* (област: Творба речи у српском језику), а такође и на мастер студијама за наставно-научну област *Методика наставе српског језика и књижевности* (специјални курс из *Методике наставе српског језика*).

Од 27. фебруара 2013. год. члан је Комисије за израду стандарда за страни језик у основној школи.

3. А. *Учешће на научним скуповима.* Д. Вељковић Станковић учествовала је на већем броју домаћих и међународних научних скупова са рефератима и научним радовима (објављеним у зборницима): *Међународни научни састанак слависта у Вукове дане* (на Филолошком факултету у Београду), међународни научни скуп *Српски језик, књижевност и уметност* у Крагујевцу, Конгрес Савеза славистичких друштава Србије, *Међународни научни скуп Српски језик као страни у теорији и пракси*, научни скуп *Савремени тренутак у књижевности за децу у настави и науци*, Четрнаеста међународна научна конференција Комисије за творбу речи при Међународном комитету слависта – *Творба речи и њени ресурси у словенским језицима* и др.

Б. *Учешће на стручним семинарима.* Од 2003. год. учествује на Републичком зимском семинару за наставнике српског језика у Београду, који организује Друштво за српски језик и књижевност Србије; држала је радионице намењене унапређивању наставе српског језика као матерњег, а од 2001. год. учествује у изради тестова за такмичења ученика основних школа (организатор такмичења: Друштво за српски језик и књижевност Србије).

В. *Учешће у научним пројектима.* Као сарадник, учествовала је у реализацији три научна пројекта: (1) од 2001. до 2005. године 1748 *Терминолошка стандардизација лингвистичког описа савременог српског језика* (руководилац пројекта проф. др Љубомир Поповић); (2) од 2006. до 2010. године 148021 *Теоријско-методолошки оквир за модернизацију описа српског језика* (руководилац пројекта проф. др Љубомир Поповић, затим проф. др Божо Ћорић); (3) од 2010. год., такође као сарадник, учествује у пројекту 178006, *Српски језик и његови ресурси* (руководилац проф. др Божо Ћорић).

Г. *Учешће у комисијама за одбрану докторских дисертација и магистарских радова.* Д. Вељковић Станковић учествовала је у једној комисији за одбрану докторске дисертације (Душанка Поповић, *Настава српског језика у основним школама на подручју зетско-јужносанџачког дијалекта*, ментор проф. др Милорад Дешић). У комисијама за преглед и оцену

магистарских радова, као члан, учествовала је два пута: 1) Вера Новотна, *Фразеолошке јединице у говору Тутина и Нове Вароши*, ментор: проф. др Милорад Дешић; 2) Миланка Станкић, *Култура изражавања у настави српског језика у вишим разредима основних школа*, ментор: проф. др Љиљана Петровачки.

Поред активног учествовања на мастер студијама (Специјални курс: *Методика наставе српског језика и књижевности*), више пута је, као ментор или члан комисије, учествовала у комисијама за израду и одбрану мастер радова.

Д. *Менторство*. Под менторством Д. Вељковић Станковић у току је израда докторске дисертације мр Иване Ђорђевић *Ортографска норма у писменим задацима ученика средњих школа као путоказ модерне наставе правописа* (за ментора је именована 16. маја 2012. (1124/1)).

II. Библиографија: подаци о објављеним радовима

(1) До избора у звање доцента (2000–2006)

Академски радови

Магистарски рад „Настава фонетике матерњег језика у Србији током друге половине XIX века” (Филолошки факултет у Београду, 1998. год.).

Докторска дисертација „Речи субјективне оцене у настави српског језика и књижевности” (Филолошки факултет у Београду, 2005. год.).

Чланци и студије

1. (2000). „Улога именица субјективне оцене у анализи Кочићеве приповетке *Мрачајски прото*”, *Методика савремене наставе књижевности и српског језика* 2000/3, 39–43. ISSN 1450-9237
2. (2001). „Развој методичке мисли у Србији током друге половине XIX века”, *Методика савремене наставе књижевности и српског језика* 1, 69–82. ISSN 1450-9237
3. (2002). „Историјске прилике и развој школства у Србији током друге половине XIX века”, *Методика савремене наставе књижевности и српског језика* 2002/2–3, 79–87. ISSN 1450-9237
4. (2002). „Проблем неусаглашености терминологије у настави фонетике српског језика током друге половине XIX века”, *Српски језик* VII/ 1–2, 479–485. ISSN 0354-92 59; УДК 811.163.41’342:001.4
5. (2003). „Језик књижевног дела : један методички модел спајања наставе језика и књижевности”, *Књижевност и језик* L/1–3, 139–147. ISSN 0454-0689
6. (2003). „Место и предмет проучавања образовне лингвистике и њених субординираних области у оквиру науке о језику”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 32/3, 243–246. UDK 80 YU ISSN 0351-9066
7. (2004). „Експресивне глаголске творенице и њихова улога у анализи књижевног лика”, *Књижевност и језик* LI/1–2, 125–140. ISSN 0454-0689; UDK 821.163.41.0:811.163.41’36
8. (2004). „Неке могућности употребе интерне телевизије и компјутера у настави српског језика и књижевности”, у зборнику: *Комуникација и медији у савременој настави*, Учитељски факултет у Јагодини – Институт за педагошка истраживања у Београду, Јагодина, 580–590.

ISBN 86-7604-014-1; UDK 371.68.016:81-028.31

9. (2005). „Термин лингвометодички текст”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 33/3, 215–222.
ISSN 0351-9066; 811.163.41’34(082)
10. (2005). „Дефиниције фонетских појава у уџбеницима српског језика током друге половине XIX века”, *Србистички прилози : зборник у част професора Славка Вукомановића* (уређивачки одбор: проф. др Божо Ћорић, проф. др Љубомир Поповић, проф. др Бранкица Чигоја, мр Александар Милановић). Београд: Филолошки факултет, 75–81.
ISBN 86-80267-81-3
11. (2005). „О језичким лабораторијама у настави српског језика и терминима за обележавање различитих типова лабораторија”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 34/3, 307–313.
ISSN 0351-9066

Прикази

1. (2000). „О стицању знања” (Прилози настави српског језика и књижевности, часопис Друштва наставника српског језика и књижевности Републике Српске, Бања Лука, 2000), *Српски језик*, V/1–2 (2000), 875–879.
ISSN 0354-92 59

Учешће у пројектима

1. 2002–2005, пројекат 1748 *Терминолошка стандардизација лингвистичког описа савременог српског језика* (руководилац проф. др Љубомир Поповић).

(2) Од избора у звање доцента до реизбора

Чланци и студије

1. (2006). „О критеријумима класификације глагола субјективне оцене”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 35/1, 383–394.
ISBN 86-86419-17-8; ISSN 0351-9066
2. (2006). „Прагматички, стилски и тумачењски потенцијали интензифицираних речи субјективне оцене”, *Српски језик* XI/1–2, 341–371.
ISSN 0354-9259; ISSN 0354-92 59
3. (2007). „Деноминални деминутиви и аугментативи : значење и творба”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 36/1, 387–403.
ISBN 978-86-86419-17-8; UDK 811.163.41’367.622.22; 811.163.41’367.622.23
4. (2007). „Методички и термилошки аспекти односа тестирања и наставе српског језика”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 35/3, 203–219.
ISSN 0351-9066
5. (2007). „О терминима у области тестирања знања из матерњег језика”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 35/3, 187–202.
ISSN 0351-9066
6. (2007). „Поетски диптих у осам деминутивних потеза: обрада песме Душка Радовића *Мали живот у основној школи*”, *Књижевност и језик* LIV/3–4, 335–346.
ISSN 0454-0689; UDK 371.3::821.163.41-1

7. (2007). „Примена интернета у настави страног језика”, зборник са међународног научног скупа са темом *Српски као страни језик у теорији и пракси* (одржаног 20–21. октобра 2006. год. на Филолошком факултету у Београду) (главни уредник проф. др Милорад Дешић, доц. др Вељко Брборић, доц. др Весна Крајишник, мр Небојша Маринковић), Београд: Министарство просвете и спорта Републике Србије : Филолошки факултет у Београду, Центар за српски као страни језик, 185–194.
ISBN 978-86-86419-21-7; UDK 371.3::81'243; 004.738.537
8. (2008). „Когнитивни приступ евалутивним твореницама и његова примена у настави српског језика”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 37/1, 497–510.
ISBN 978-86-86419-17-8; UDK 371.3::811.163.41
9. (2008). „Нека схватања контекста у комуникацији и потреба његове заступљености у настави српског језика”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 36/3, 155–189.
ISBN 978-86-86419-17-8; UDK 371.3::81'242
10. (2009). „Именичке евалутивне творенице: обрада именица субјективне оцене у средњој школи”, Зборник: *Тумачење књижевног дела и методика наставе*. Део 2. (приређивач Оливера Радуловић; сарадник за наставу Вукосава Живковић), Нови Сад : Универзитет у Новом Саду, 386–410.
ISBN 978-86-7954-033-1
11. (2009). „Један облик примене текста у настави српског језика”, *Српски језик* 14/1–2, 259–274.
ISSN 0354-9259; UDK 371.3::811.163.41
12. (2009) „Појмовне метафоре као ослонци припрема студената за држање часа из матерњег језика”, XVII конгрес Савеза славистичких друштава Србије, Сокобања, 18–20. септембар 2009. год., *Савремено изучавање српског језика и књижевности и словенских језика као матерњих, инословенских и страних*, књига резимеа (2009: 94–95).
13. (2009). „Метафоре о настави, наставницима и учењу матерњег језика”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 38/3, 103–117.
ISBN 978-86-86419-76-7; UDK 371.3::81'242
14. (2009). „Семантичка и прагматичка вредност умањеница мотивисаних именицама са значењем мерних јединица”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 38/1, 363–380.
ISBN 978-86-86419-74-3; UDK 811.41'373.466:53.081
15. (2009). „Упознавање језика, мисли и стиха – поезија Душана Радовића у наставној пракси”, *Савремени тренутак књижевности за децу у настави и науци*, Зборник радова са научног скупа одржаног на Учитељском факултету у Врању (Универзитет у Нишу) 8. маја 2009. године (уредник проф. др Сунчица Денић), 263–278.
ISBN 978-86-82695-78-3; UDK 371.3::821.163.41.09-1
16. (2010). „Прагматичка вредност таутолошких исказа у српском језику”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 39/1, 289–303.
ISBN 978-86-86419-91-0; UDK 811.163.41'37
17. (2010). „Комуникативни приступ у настави српског језика”, *Узданица: часопис за језик, књижевност, уметност и педагошке науке* VII/1, 7–17.
ISSN 1451-673X; UDK 371.3::811.163.41'36; ID BROJ 175682316
18. (2010). „Прагматика и настава матерњег језика”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 39/3, 101–112.
ISBN 978-86-86419-96-5; UDK 81:371.3
19. (2010). „Прагматичка функција узвика”, *Српски језик, књижевност, уметност*, зборник радова с међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (30–31. X 2009. год.), књига 1. *Језички систем и употреба језика*, Крагујевац 2010, 59–69.

ISBN 978-86-85991-25-7

20. (2010). „Језик књижевног дела”, у: *Прилози језичком и књижевном образовању*, 100 година друштва (1910–2010) (зборник приредили Босиљка Милић и Вељко Брборић), 65–73, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије. ISBN 978-86-84885-48-9
21. (2010). „Развијање комуникативне и културне компетенције у настави српског језика као страног”, Међународни научни скуп *Српски као страни језик у теорији и пракси II* (22–24. октобар 2010. године), организатори: Филолошки факултет у Београду, Центар за српски језик као страни, књига резимеа (2010: 14).

Прикази

1. (2009). „Неимарство речитости”, (Марина Јањић, *Савремена настава говорне културе у основној школи*, Нови Сад, Змај, 2008, стр. 232), *Српски језик* 14/1–2, 717–722. ISSN 0354-9259

Учешће на научним скуповима

36. МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 13–16. септембар 2006. Реферат: *Деноминални деминутиви и аугментативи – значење и творба* (рад објављен у целини НССУВД 36/1, 387–403).
36. МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 13–16. септембар 2006. Учешће на сесији у оквиру пројекта *Теоријско-методолошки оквир за модернизацију описа српског језика*. Реферат: *Нека схватања контекста у комуникацији и потреба његове заступљености у настави српског језика* (рад објављен у целини НССУВД 36/3, 155–189).
- МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП *СРПСКИ КАО СТРАНИ ЈЕЗИК У ТЕОРИЈИ И ПРАКСИ*, Београд, 20–21. октобар 2006. Реферат: *Примена интернета у настави српског језика као страног* (рад објављен у целини у зборнику *Српски као страни језик у теорији и пракси*, 185–194).
37. МЕЂУНАРОДНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 12–15. септембар 2007. Реферат: *Когнитивни приступ евалуативним твореницама и његова примена у настави српског језика* (рад објављен у целини НССУВД 37/1, 497–510).
37. МЕЂУНАРОДНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 12–15. септембар 2007. Учешће на сесији у оквиру пројекта *Теоријско-методолошки оквир за модернизацију описа српског језика*. Реферат: *Метафоре о настави, наставницима и учењу матерњег језика* (рад објављен у зборнику НССУВД 38/3, 103–117).
38. МЕЂУНАРОДНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 4–7. IX 2008. Реферат: *Семантичка и прагматичка вредност умањеница мотивисаних именицама са значењем мерних јединица* (рад објављен у зборнику НССУВД 38/1, 363–380).
38. МЕЂУНАРОДНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 4–7. IX 2008. Учешће на сесији у оквиру пројекта *Теоријско-методолошки оквир за модернизацију описа српског језика*. Реферат: *Прагматика и настава матерњег језика* (рад објављен у целини НССУВД 39/3, 101–112).
- XLVII СКУП СЛАВИСТА СРБИЈЕ *САВРЕМЕНА СРПСКА СЛАВИСТИКА У МЕЂУНАРОДНОМ КОНТЕКСТУ*, међународни скуп одржан на Филолошком факултету у Београду 12–14. I 2009. Организатор: Славистичко друштво Србије. Реферат: *Комуникативни приступ у настави српског језика* (рад објављен у целини, *Узданица* 2010/1, 7–17).

39. МЕЂУНАРОДНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 9–12. IX 2009. Реферат: *Прагматичка вредност таутолошких исказа у српском језику* (рад објављен у целини, НССУВД 39/1, 289–303).
39. МЕЂУНАРОДНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 9–12. IX 2009. Учешће на сесији у оквиру пројекта *Теоријско-методолошки оквир за модернизацију описа српског језика*. Реферат: *Комуникативни приступ и употреба уибеника у настави српског језика*.
- IV МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП *СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ*, одржан у Крагујевцу 30–31. октобра 2009. Реферат: *Прагматичка функција узвика* (рад објављен у целини у: *Српски језик, књижевност, уметност*, зборник радова с међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, књига 1. *Језички систем и употреба језика*, Крагујевац 2010, 59–69).
- XVII КОНГРЕС САВЕЗА СЛАВИСТИЧКИХ ДРУШТАВА СРБИЈЕ, Сокобања, 18–20. септембар 2009. Тема конгреса: *Савремено изучавање српског језика и књижевности и словенских језика као матерњих, инословенских и страних*. Реферат: *Појмовне метафоре као ослонци припрема студенаца за држање часа из матерњег језика* (рад у штампи; Саопштење са овог научног скупа штампано у изводу, у књизи резимеа: *Савремено изучавање српског језика и књижевности и словенских језика као матерњих, инословенских и страних*, стр. 94–95; рад у штампи).
- НАУЧНИ СКУП С МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ *САВРЕМЕНИ ТРЕНУТАК КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ДЕЦУ У НАСТАВИ И НАУЦИ*, одржан на Учитељском факултету у Врању 8. маја 2009. године. Реферат: *Упознавање језика, мисли и стиха – поезија Душана Радовића у наставној пракси* (рад у изводу штампан у књизи резимеа: *Савремени тренутак књижевности за децу у настави и науци*, Учитељски факултет у Врању, Универзитет у Нишу, стр. 78.; рад у целини објављен у: *Савремени тренутак књижевности за децу у настави и науци*, Зборник радова са научног скупа одржаног на Учитељском факултету у Врању, Универзитет у Нишу, 263–278).
40. МЕЂУНАРОДНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 8–11. септембар 2010. Реферат: *Утицај савремене технологије на писмено изражавање: емотикони као супституенти вербалне и невербалне комуникације* (рад објављен у НССУВД 40/1, 391–404).
40. МЕЂУНАРОДНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 8–11. септембар 2010. Учешће на сесији у оквиру пројекта *Теоријско-методолошки оквир за модернизацију описа српског језика*. Реферат: *О дијалогу и слушању као компатибилним језичким вештинама и значају њиховог развоја у наставној комуникацији* (рад објављен у НССУВД 40/3, 73–89).
- МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП *СРПСКИ КАО СТРАНИ ЈЕЗИК У ТЕОРИЈИ И ПРАКСИ II*, Београд, 22–24. октобар 2010. Реферат: *Развијање комуникативне и културне компетенције у настави српског језика као страног – на примеру говорног чина молбе и употребе глагола молити и мољакати* (рад објављен у зборнику *Српски као страни језик у теорији и пракси II*, 133–144).

Учешће на стручним семинарима

47. ТРАДИЦИОНАЛНИ РЕПУБЛИЧКИ ЗИМСКИ СЕМИНАР ЗА НАСТАВНИКЕ И ПРОФЕСОРЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ, у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије и Филолошког факултета у Београду, јануар 2007. Рад у методичкој радионици: *Дидактичке игре у настави творбе речи*.
- СЕМИНАР КА САВРЕМЕНОЈ НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ, Београд 2007. год., у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије и Филолошког

факултета у Београду. Реферат: *Вишезначност речи – полисемија: обрада у основној и средњој школи* (рад објављен у целини у: *Књижевност и језик* LVIII/3–4, 277–296 (2011)).

49. ТРАДИЦИОНАЛНИ РЕПУБЛИЧКИ ЗИМСКИ СЕМИНАР ЗА НАСТАВНИКЕ И ПРОФЕСОРЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ, у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије и Филолошког факултета у Београду, јануар 2008. Радионица: *Тестови у настави српског језика*.

50 ТРАДИЦИОНАЛНИ РЕПУБЛИЧКИ ЗИМСКИ СЕМИНАР ЗА НАСТАВНИКЕ И ПРОФЕСОРЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ, Београд, јануар 2009. Радионица: *Улога комуникативне ситуације у настави матерњег језика*.

51. ТРАДИЦИОНАЛНИ РЕПУБЛИЧКИ ЗИМСКИ СЕМИНАР ЗА НАСТАВНИКЕ И ПРОФЕСОРЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ, у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије и Филолошког факултета у Београду, јануар 2010. Радионица: *Настава културе писменог изражавања и развој комуникативне компетенције*.

Учешће у пројектима

2. 2006–2009, пројекат 148021, *Теоријско-методолошки оквир за модернизацију описа српског језика* (руководилац проф. др Љубомир Поповић).
3. од 2010. год., пројекат 178006, *Српски језик и његови ресурси* (руководилац проф. др Божо Ћорић).

(3) Подаци о објављеним радовима после реизбора (у звање доцента)

Књиге:

1. (2011) *Речи субјективне оцене у настави српског језика и књижевности*, Београд: Филолошки факултет.

ISBN 978-86-6153-004-3; UDK 371.3::811.163.41; 371.3::82; 811.163.41'373

2. (2013) *Комуникативни приступ у настави српског језика*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.

ISBN 978-86-84885-61-8; UDK 371.3::811.163.41

Чланци и студије

1. (2011) „Утицај савремене технологије на писмено изражавање: емотикони као супституенти вербалне и невербалне комуникације”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 40/1, 391–404.

ISBN 978-86-6153-040-1; UDK 81'22

2. (2011) „О дијалогу и слушању као компатибилним језичким вештинама и значају њиховог развоја у наставној комуникацији”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 40/3, 73–89.

ISBN 978-86-6153-055-5; UDK 371.3::81.163.41

3. (2011) „Прагматичко значење и употреба апроксимативних прилога и прилошких израза у српском језику”, у: *Српски језик, књижевност, уметност*, зборник радова са V међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (29–30. X 2010), књига I (уредник Милош Ковачевић), *Књижевни (стандардни) језик и језик књижевности*, 57–68.

ISBN 978-86-85991-35-6 (ФФ); UDK 811.163.41'367.624

4. (2011) „Полисемија у настави српског језика – методички приступ полисемији у средњој школи”, *Књижевност и језик* LVIII/3–4, 277–296.

ISSN 0454-0689; UDK 371.3::811.163.41'37

5. (2011) „Развијање комуникативне и културне компетенције у настави српског језика као страног на примеру говорног чина молбе и употребе глагола *молити* и *мољакати*”, тематски зборник радова са међународног научног скупа *Српски као страни језик у теорији и пракси* (2), 133–144.
ISBN 978-86-6153-058-6; UDK 371.3::811.163.41'243
6. (2012) „О значењима, тумачењу и употреби неких – у социјалистичком друштву – идеолошки сензитивних лексема у српском језику”, *Ideologie und Diskurs – Slawistische medien-, sprach- und literaturwissenschaftliche Beiträge* (Biljana Golubović, Radoje Simić & Jelena Jovanović Hrg.), *Studien zur Slavistik* 29, 196–216. Hamburg: Verlag Dr. Kovač.
ISBN 978-3-8300-6293-6; ISSN 1610-4986
7. (2012) „Семантичка и прагматичка функција глагола у језику рекламе”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 41/1, 369–382.
ISBN 978-86-6153-084-5; UDK 81'22:659.1; 659.1:811.163.41'37
8. (2012) „О прагматичком приступу настави српског језика у средњој школи на примеру проширивања знања о значењу и употреби прилога“, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 41/3, 143–158.
ISBN 978-86-6153-088-3; UDK 371.3::811.163.41; 811.163.41'367.642
9. (2012) „Когнитивни аспекти деминуције глагола у српском језику“, у: *Творба речи и њени ресурси у словенским језицима*: зборник радова са четрнаесте међународне научне конференције Комисије за творбу речи при Међународном комитету слависта (главни уредник Рајна Драгићевић), 497–514. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду.
ISBN 978-86-6153-116-3; UDK 811.163.41'367.625'37; 811.163.41'373.611
10. (2012) „Концептуализација бола у српском језику“, у: *Структурне карактеристике српског језика*, зборник радова са VI међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (28–29. 10. 2011), књига I (уредник Милош Ковачевић), 335–349, Крагујевац: ФИЛУМ.
ISBN 978-86-85991-42-4 (ФФ); UDK 811.163.41'367.625; 811.163.41'373.612.2
11. (2013) „Прагматичка функција синтаксичких репетиција и редупликација у српском језику“, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 42/1, 419–431.
ISBN 978-86-6153-143-9; UDK 811.163.41'367
12. (2013) „Могућности примене когнитивног приступа у настави српског језика (на примеру обраде граматичке категорије глаголског вида)“, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 42/3, 85–113.
ISBN 978-86-6153-177-4; UDK 371.3::811.163.41

Учешће на научним скуповима

41. МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 15–17. IX 2011. год. Реферат: „Семантичка и прагматичка функција глагола у језику новинских реклама”; рад објављен (у целини) у НССВУД 41/1, 369–382 (2012).
41. МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 15–17. IX 2011. год. Учешће на сесији у оквиру пројекта *Српски језик и његови ресурси: теорија, опис и примене*. Реферат: „О прагматичком приступу настави српског језика у средњој школи – на примеру проширивања знања о прилозима и другим врстама речи у адвербијалној служби”; рад објављен (у целини) у НССВУД 42/3, 143–158 (2012).
- VI МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП „СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТИ, УМЕТНОСТ“ (Крагујевац, 28—29. 10. 2011), тема лингвистичког дела скупа: *Структурне карактеристике српског језика*. Прочитан реферат „Концептуализација бола у српском језику”; рад објављен (у целини) у: *Српски језик, књижевност, уметност* Зборник радова са VI међународног научног

скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (28–29. X 2011), књ. 1 Структурне карактеристике српског језика, 335–349 (2012).

42. МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 12–14. IX 2012. год., тема лингвистичког дела скупа: *Интралингвистички и екстралингвистички чиниоци у формирању и развоју српског стандардног језика*. Реферат: „Прагматичка функција синтаксичких репетиција и редупликација у српском језику”, Тезе и резимеи Међународни научни састанак слависта у Вукове дане, Тезе и резимеи, стр. 32; рад објављен (у целини) у: НССВУД 42/1, 420–431 (2013).

42. МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 12–14. IX 2012. год., Учешће на сесији у оквиру пројекта *Српски језик и његови ресурси: теорија, опис и примене*. Реферат: „Могућности примене когнитивног приступа у настави српског језика (на примеру обраде граматичке категорије глаголског вида)”; рад објављен (у целини) у: НССВУД 85–113 (2013).

ЧЕТРНАЕСТА МЕЂУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА КОМИСИЈЕ ЗА ТВОРБУ РЕЧИ при Међународном комитету слависта *ТВОРБА РЕЧИ И ЊЕНИ РЕСУРСИ У СЛОВЕНСКИМ ЈЕЗИЦИМА* (организатори: Филолошки факултет Универзитета у Београду и Библиотека града Београда), Београд, 28–30. V 2012; прочитан реферат „Когнитивни аспекти деминуције глагола у српском језику”; рад објављен у целини у: *Творба речи и њени ресурси у словенским језицима*: зборник радова са четрнаесте међународне научне конференције Комисије за творбу речи при Међународном комитету слависта (главни уредник Рајна Драгићевић), 497–514. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду.

43. МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 12–15. IX 2013. год.; у оквиру теме *ИНОВАЦИОНИ ПРОЦЕСИ У СРПСКОМ КЊИЖЕВНОМ ЈЕЗИКУ – УТИЦАЈИ ДРУГИХ ЈЕЗИКА И КУЛТУРА* и подтеме *Иновациони процеси у фонологији, прозодији, морфологији, синтакси, творби, лексичи и фразеологији српског књижевног језика* прочитан је реферат са насловом: „О ширењу круга адјективних и адвербијалних интензификатора у српском језику (под утицајем процеса глобализације)”; рад у штампи.

43. МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ, Београд, 12–15. IX 2013. год. Учешће на сесији у оквиру пројекта *Српски језик и његови ресурси: теорија, опис и примене*. Реферат: „Интензификација и афирмативна квалификација лексемама са значењем негативне експресије“.

VIII МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП „СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ“, одржан од 25. до 26. X 2013. год. на Филолошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу; тема лингвистичког дела скупа: *Вишезначност у језику*. Прочитан реферат: „Вишезначност у рекламном дискурсу“.

Учешће на стручним семинарима

52. ТРАДИЦИОНАЛНИ РЕПУБЛИЧКИ ЗИМСКИ СЕМИНАР ЗА НАСТАВНИКЕ И ПРОФЕСОРЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ, у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије и Филолошког факултета у Београду, јануар 2011. Радионица: „Слушање у настави српског језика и књижевности”.

Семинар КРЕАТИВНЕ РАДОНИЦЕ У ШКОЛСКОЈ БИБЛИОТЕЦИ, 20–22. мај 2011.

Филолошки факултет у Београду, (21. мај) тема: „Речници у школским библиотекама и у настави српског језика”.

53. ТРАДИЦИОНАЛНИ РЕПУБЛИЧКИ ЗИМСКИ СЕМИНАР ЗА НАСТАВНИКЕ И ПРОФЕСОРЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ, у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије и Филолошког факултета у Београду, јануар 2012. год.; тема: „Чуд(ес)на симбиоза времена у приповеци Данила Киша *Енциклопедија мртвих*”.

54. ТРАДИЦИОНАЛНИ РЕПУБЛИЧКИ ЗИМСКИ СЕМИНАР ЗА НАСТАВНИКЕ И ПРОФЕСОРЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ, у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије и Филолошког факултета у Београду, 10–12. јануар 2013. год.; тема: „Рекламни дискурс у настави српског језика“.

Учешће у пројектима

1. Од 2010. пројекат 178006 *Српски језик и његови ресурси* (руководилац пројекта проф. др Божо Ћорић).

III. Преглед и мишљење о досадашњем научном и стручном раду

Због ограниченог простора, осврнућемо се само на мањи број библиографских јединица. Бавећи се теоријом и праксом методике наставе српског језика и књижевности, др Драгана Вељковић Станковић посебно се интересује за проширивање мултидисциплинарне методичке парадигме, што показују наслови и садржаји радова у којима доминирају два тематска правца: један се тиче увођења и примене прагматичког аспекта у наставу српског језика као матерњег, а другим се афирмишу значајна постигнућа из области когнитивне лингвистике, те показују завидне могућности њихове апликације у обради наставних садржаја. Стога и приказ научног рада кандидаткиње – у периоду после реизбора у звање доцента – ваља сагледати из ових двају угла. Међу радовима који се баве прагматичком визуром треба поменути следеће: „Прагматичко значење и употреба апроксимативних прилога и прилошких израза у српском језику“, „Семантичка и прагматичка функција глагола у језику рекламе“, „О прагматичком приступу настави српског језика у средњој школи на примеру проширивања знања о значењу и употреби прилога“, „Прагматичка функција синтаксичких репетиција и редупликација у српском језику“; когнитивни приступ презентован је у радовима: „Когнитивни аспекти деминуције глагола у српском језику“, „Концептуализација бола у српском језику“ и „Могућности примене когнитивног приступа у настави српског језика (на примеру обраде граматичке категорије глаголског вида)“. Посебну пажњу посвећујемо приказу двеју књига: (2011) *Речи субјективне оцене у настави српског језика и књижевности*, Београд: Филолошки факултет и (2013) *Комуникативни приступ у настави српског језика*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.

1. Од радова из наведених области, који су или прочитани као реферати на међународним састанцима слависта у Вукове дане и лепо оцењени, или објављени у зборницима са других научних скупова, овде издвајамо само неке од њих, који су написани и објављени после реизбора у звање доцента.

1) *Семантичка и прагматичка функција глагола у језику рекламе* (2012. НССВУД 41/1, 369–382). Имајући у виду чињеницу да изражајна средства која се користе у рекламама – преко колоквијалног језика – утичу на лексичку норму, па и на комуникативне стратегије изворних говорника, у раду је, на корпусу пропагандних слогана и реклама објављених у дневним новинама (у периоду од марта до септембра 2011. год.), посебна пажња посвећена: избору глаголских лексема, њиховом семантичком и прагматичком значењу, заступљености и функцији у језику економске пропаганде, као и импликатурама појединих глагола у рекламном дискурсу. Анализа пропагандног корпуса (183 реклама) показала је да се комуникативна стратегија реклама ослања на: а) околионалну семантичку интеграцију, тј. на истовремено побуђивање двају или више значења исте лексеме, б) појмовну интеграцију несродних концепата и успостављање веза између необично удаљених домена, в) максималну темпоралну поједностављеност (окренутост садашњости), г) наметање дијалога у коме се неретко користи императив. Такође су размотрена прагматичка значења императива, као и различите стратегије ублажавања директивности исказа. Ауторка запажа да конструисање и разумевање комуникативних садржаја рекламе готово да није замисливо без појмовне интерграције, под

којом когнитивна лингвистика подразумева селективно пројектовање, а потом и комбиновање елемената из различитих менталних простора у нову, особено структурисану целину. Поред тога, изложеност пропагандном дискурсу намеће потребу за оспособљавањем ученика да препознају појмовне метафоре рекламних (и других) порука којима се посредно и/или непосредно утиче на њихову свест, осећања и делање. Разумевање њихових комуникативних стратегија омогућава спретност и сналажење у овом плурикодалном, наметљивом и заводљивом дискурсу. Запажања и примери коришћени у овом раду погодни су за примену у редовној и додатној средњошколској настави, јер су усмерени на изграђивање респектабилних вредносних параметара, очување психолошког интегритета, као и на унапређење комуникативних способности. Уз то, у анализираном корпусу запажене су уобичајене стратегије ублажавања потенцијално грубе директивности рекламне поруке која садржи императив. Ауторка у раду класификује поменуте стратегије и прецизно оцртава прагматичко-семантички профил императива у пропагандном дискурсу.

2) *О прагматичком приступу настави српског језика у средњој школи на примеру проширивања знања о значењу и употреби прилога* (2012. НССВУД 41/3, 143–158). Овај рад има практичан значај за наставу; намењен је, пре свега, додатној настави и/или раду лингвистичке секције, најпре зато што је разматрано градиво захтевније, па се не може реализовати током једног часа (мада се сваки методички модел може прилагођавати потребама наставе), а потом и стога што се о овим видовима наставе веома ретко говори, те је методичка литература на коју се наставници могу ослонити оскудна. Методички приступ проширивању знања о прилозима (у средњој школи) осмишљен је као троделна структура: (1) полази се од колоквијалног језика и примера који се свакодневно могу чути или прочитати у дневној штампи. Разматрамо најпре став према језику оличен у паразитском, семантички празном исказу „шта год то значило”, (2) потом се на примерима из различитих извора и функционалних стилова утврђује некритичко и за српски језик неприхватљиво ширење прагматичког значења у последње време веома популарног и фреквентног прилога *дефинитивно*, (3) у завршном делу, као контраст неправилној и неумереној употреби прилога *дефинитивно*, разматрају се прагматичка значења и примерено коришћење најфреквентнијих апроксимативних прилога. Показано је да тип апроксимације не кореспондира са могућношћу досега експониране вредности: кружна апроксимација запажена је код прилога *око*, *отприлике*, *мање-више/више-мање*; у апроксимативе линерног типа ауторка убраја оне којима се сигнализује немогућност досезања *X*, тј. (линеарне) адвербијалне апроксимативе нереализованог досега (*приближно*, *скоро*, *готово*, *безмало*, *малтене*, *замало*, *умало* и сл.) и (линеарне) адвербијалне апроксимативе реализованог досега (*једва*); као трећи тип издваја се апроксимација заснована на предикцији (уп. контрафактична импликација прилога *скоро*, *готово*, *безмало*, *малтене*), што показује да се неким адвербима – у зависности од контекста – могу остварити два типа апроксимације. У раду је истакнут значај увођења елемената прагматике у наставу српског језика, и то применом методичког модела којим се, место дескрипцији и прескрипцији, примат даје развијању језичког осећања и комуникативне компетенције путем анализе већег броја примера (преузетих из колоквијалног језика, језика медија, књижевних дела и др.) и утврђивања прагматичких значења адверба.

3) У раду *Прагматичка функција синтаксичких репетиција и редупликација* (2013. НССВУД 42/1, 419–431), полазећи од феномена понављања као најопштијег когнитивног концепта, ауторка испитује вербална интрареченичка и интратекстуална понављања. Ове појаве се у лингвистичкој литератури често мешају, термилолошки преклапају, па и изједначавају. Стога је ауторка, имајући у виду савремене погледе на ову проблематику, а руководећи се обликом, начином реализације понављања, а посебно прагматичким значењем које се у говорном и писаном дискурсу остварују, диференцирала синтаксичке репетиције од редупликација. Пошто репетиције и редупликације показују сродност на формалном плану, али

се у погледу прагматичких значења знатно разликују, стога ауторкин закључак, изведен на темељу испитивања различитих типова понављања, гласи: „Испитивање различитих типова понављања показала су да репетиција у српском језику може бити (а) *контактна (интерна) интрареченичка (потпуна или модификована)* и (б) *неконтактна интратекстуална репетиција*. За разлику од репетиције, *редупликација* се на формалном плану увек препознаје као вербални диптих који припада истом исказу и, у датом контексту, развија јединствено прагматичко значење“ (стр. 429). Поред тога, запажено је да репетиције (интрареченичке и интратекстуалне), као контактне или неконтактне мултипликације језичких елемената, имају знатно ужа значења од редупликација. Док су значења репетиција махом сведена на емфазу и интензификацију којима се, обично уз поштовање кооперативног принципа, побољшавају кохеренција, кохезија текста и олакшава разумевање, прагматичка значења редупликата су знатно разуђенија. Код супстантивних редупликата преовлађују значења (а) верификације, (б) уже спецификације, (в) маркирања квалитативног спектра, и (г) индивидуализације; бинарним глаголским формама, у зависности од употребљеног глаголског облика, указује се на (а) темпоралну екстензију, (б) понављање радње (код презента, перфекта) или на (в) сужавање модалности и различите варијетете подстицања (код императива); редуплицирање придева води (а) истицању фокусираног својства, (б) наглашавању припадности особине X идеализованом прототипу, док су значења адвербијалних редупликата углавном ограничена на интензификацију. Интрареченичка редупликација има стабилну (бинарну и контактну) структуру, а разграната и контекстом нијансирана прагматичка значења условљена су комуникативном ситуацијом и морфосинтаксичким особеностима редупликата.

4) *Концептуализација бола у српском језику* (2012). У раду се, применом концептуалне анализе развијене у оквиру когнитивне лингвистике, разматра концептуализација бола у српском језику, која се – због инхеренте динамичности овог непријатног осећаја – најлакше препознаје у глаголима (уп. *болети, патити /се/, пробадати, пећи, раздирати, кидати, ломити, гребати* и др.; уп. БОЛ ЈЕ НЕПРИЈАТЕЉ, БОЛ ЈЕ ФЛУИД, БОЛ ЈЕ ВАТРА, БОЛ ЈЕ ЕЛЕМЕНТАРНА НЕПОГОДА и др.). Већина глагола која се користи у дескрипцији физичког бола учествује и у казивањима о душевној патњи, а правац ширења њихове полисемантичке структуре безмало је закономеран (од телесног према духовном, уп. ПСИХИЧКИ БОЛ ЈЕ ФИЗИЧКИ БОЛ). Запажено је да су изворни домени физичког бола знатно бројнији, а да се душевни бол поима пре свега као угрожавање од стране другог, непријатељског бића, или елементарне силе која нарушава равнотежу. У глаголима којима се описују болна стања налазимо отиске бола и препознајемо учинке деловања деструктивних сила супротстављених човеку, његовом здрављу, благостању и душевном миру. У дочаравању телесне и душевне патње није необична паралелна употреба глагола којима се описује начин понашања флуида у садржатељу: *ширити (се), надолазити, преплавити* и др. (уп. *Преплавио га је бол* →/физички, психички, нпр. туга/очај и сл.). Међутим, занимљиво је да се за психички бол, као циљни домен, осим по изузетку, не везују глаголи који гравитирају појмовној метафори БОЛ ЈЕ ЗВУК (*крчати, зујати, пиштати, кркљати, тутњати, бубњати*), већ преко ове метафоре поимамо само модалитете физичког бола. Такође су ретки глаголи из круга метафоре БОЛ ЈЕ ВАТРА, који равноправно учествују у описима физичког и психичког бола (*пећи*), док остали указују само на физички осећај бола (нпр. *бридети, жарити, палити, горети* и сл.). С друге стране, психички бол се концептуализује као резултат деловања елементарних сила, најчешће земљотреса или олује (БОЛ ЈЕ ЗЕМЉОТРЕС: *уздрмати, протрести, пољуљати* и др.; БОЛ ЈЕ ОЛУЈА: *кршити, рушити* и др.). То нас упућује на закључак да су (а) изворни домени физичког бола знатно бројнији (живо биће, материја, звук, ватра), (б) а да се душевни бол поима пре свега као угрожавање од стране другог, непријатељског бића, или елементарне силе која нарушава равнотежу. Ширина изворних домена физичког бола открива свест човекову о крхкости тела, док се као примарни узроковачи душевног бола препознају виолентне радње човеку блиских

бића (други човек, ређе животиња, тј. човек који се понаша попут животиње, уп. *ујести, кидати*) или природне непогоде (нпр. земљотрес, олуја: *пољуљати, /с/рушити, сломити*), чиме се осветљава социјална утемељеност духовног бола и у језик уписана спознаја о слабости човековој пред непознаницама властите душе и неумољивим силама природе.

5) *Когнитивни аспекти деминуције глагола у српском језику* (2012). У раду се говори о глаголској деминуцији као творбено-семантичкој модификацији ослоњеној на концепте фрагментације и лимитације (РАДЊА ЈЕ /ДИНАМИЧАН/ ЕНТИТЕТ, НАЧИН ВРШЕЊА РАДЊЕ ЈЕ ФОРМА /ДИНАМИЧНОГ/ ЕНТИТЕТА, ГЛАГОЛСКА ДЕМИНУЦИЈА ЈЕ ТЕМПОРАЛНА И АКЦИОНА ФРАГМЕНТАЦИЈА РАДЊЕ МОТИВНОГ ГЛАГОЛА, ФРАГМЕНТИРАЊЕ ЈЕ СЛАБЉЕЊЕ /КОХЕРЕНТНОГ/ ЕНТИТЕТА), из којих производе основна значења девербативних умањеница са богатим адвербијалним инскриптом. Испитивање семантике деминутивних глагола засновано је на анкети обављеној на Филолошком факултету у Београду током летњег семестра 2012. године (у испитивање је било укључено 106 студената друге и треће године студијске групе (01) Српски језик и књижевност). Истраживање је засновано на хипотези да је концепт делимитативности код ове групе евалутива детерминисан природом творбено унете адвербијалне семантике, те да детаљнији увид у ова значења може јасније оцртати метафоричку базу глаголске деминуције. Испитивање степена апроксимације открило је да говорници српског језика као матерњег снижени интензитет код глаголских умањеница изведених различитим суфиксима не поимају као уједначен, већ највиши степен умањености препознају код твореница грађених типичним деминутивним суфиксима (доминирају деривати изведени суфиксом *-уца*). Поред тога, снижени интензитет не концептуализује се као стабилан, већ као променљив, пошто се учесталост поима као покретач варијација. Сепарација је карактеристична за деминутиве изведене суфиксом *-ну*, а посебно је наглашена код придруживања овог форманта већ деминуираним основама (уп. *глоцнути, гуцнути* и сл.), док је фрагментација најупадљивија код имперфективних глагола јер поимање имперфективности као двосмерног и неограниченог линеарног сезања, које дозвољава сегментацију, често се повезује са уједначеним ритмом, а тиме и са итерацијом: ВРШЕЊЕ РАДЊЕ ИМПЕРФЕКТИВНОГ ГЛАГОЛА ЈЕ КРЕТАЊЕ НЕИСПРЕКИДАНОМ И НЕОГРАНИЧЕНОМ ПУТАЊОМ; ИТЕРАЦИЈА ЈЕ (УЈЕДНАЧЕНА) РИТМИЧНА СЕГМЕНТАЦИЈА, ВРШЕЊЕ РАДЊЕ ИТЕРАТИВНОГ ГЛАГОЛА ЈЕ КРЕТАЊЕ ИСПРЕКИДАНОМ И НЕОГРАНИЧЕНОМ ПУТАЊОМ. Ауторка закључује да сви глаголи у српском језику нису подложни деминуцији (нпр. *рађати (се), улазити, добијати, привијати* и сл.); то је, пре свега, случај са радњама које се концептуализују као кохерентне, монолитне акције, због чега их није могуће подврћи ни слабљењу ни сегментацији. Стога се намеће претпоставка: глагол (имперфективан, врло ретко перфективан) може се деминуирати само уколико се прототипични сценарио радње мотивног глагола не опире фрагментацији. Поред тога, указано је на некореспондентност семе *мало* са евалуацијом и на узроке маргинализације афективних значења деминутивних глагола.

6) *У раду Могућности примене когнитивног приступа у настави српског језика (на примеру обраде граматичке категорије глаголског вида)* (2013. НССВУД 42/3, 85–113) ауторка полази од хипотезе да су узроци такозваних типичних грешака у настави српског језика странпутичне концептуализације, најчешће узроковане превише симплификованим објашњењима и употребом примера и схема којима се отвара пут погрешним импликацијама, а отуда и непримереном разумевању прототипа. Као најбољи начин за отклањање ових недостатака препоручује се увођење и развој когнитивног приступа у настави језика и то се у раду показује на примеру обраде граматичке категорије глаголског вида. Афирмисање когнитивног приступа (у овом случају) подржавају и следеће чињенице: а) немогућност било каквог сензорног доживљаја времена условљава поимање његове апстрактне природе преко физичких особина простора, б) на формирање појма времена код деце утичу перцепција

објеката, простора и поступно схватање каузалности, в) успешно усвајање научних појмова подразумева способност издвајања њихових дефинишућих својстава и правилно умрежавање нових знања у систем, г) дефинишуће атрибуте ученици лакше запажају и издвајају када се у објашњења језичких појава укључе појмовне метафоре. Зато когнитивни метод у настави мора бити заснован на теоријском знању (уп. принцип научности), знањима о усвајању језика (онтогенези) и познавању начина настанка оних концепата који ометају успешан развој лингвистичке компетенције. Пошто су у настави најодбојнији апстрактни садржаји, ауторка истиче да је такве појмове могуће учинити знатно приступачнијима уколико се примени методички модел ослоњен на когнитивне механизме које свакодневно користимо зарад разумевања перцептивно неприступачних ентитета. Када је реч о граматичкој категорији глаголског вида, то су метафоре које произилазе из концептуализације *времена као простора* и *догађаја као предмета*: ИМПЕРФЕКТИВ ЈЕ ФЛУИД и ПЕРФЕКТИВ ЈЕ КОМПАКТАН ЕНТИТЕТ.

2. Књига *Речи субјективне оцене у настави српског језика и књижевности* (2011) представља делимично прерађен текст докторске дисертације (укупно 495 стр.). Сачињавају је три функционално повезане целине: *Речи субјективне оцене* (I), *Обрада речи субјективне оцене* (II) и *Речи субјективне оцене у настави књижевности* (III). Наведним поглављима претходи Увод (11–23), а иза њих следи богат списак литературе (475–490).

Структура, садржај и распоред целина условљени су вишеструким задацима и циљевима истраживања – лингвистичким и методичким. У првом поглављу обухватно и детаљно су проучене све врсте речи које припадају овој категорији (именице, придеви, глаголи, прилози и заменице субјективне оцене), размотрена су важна теоријска питања везана за евалутивни потенцијал твореница, семантику и прагматичку вредност речи субјективне оцене. Друга два поглавља, утемељена на резултатима наведених анализа, до којих се дошло испитивањем богате грађе и проучавањем опсежне литературе, посвећена су практичној и креативној примени теоријских постигнућа у настави српског језика и књижевности, чиме су – на примеру специфичне творбено-семантичке категорије – показане многоструке могућности повезивања различитих области из језика (творбе речи, семантике и лексикологије), као и плодотворност, сврсисходност и несумњива вредност методичких модела који доприносе спајању наставе језика с наставом књижевности.

Посебно је значајан и у настави применљив методички модел обраде речи субјективне оцене у комуникативним ситуацијама, базиран на лексичко-прагматичкој обради грађе, и то не само зато што таквих приступа у србистици до сада није било, већ и стога што је такав приступ неопходан за разумевање суштине субјективне оцене као лингвистичког појма.

Ауторка се залаже за корелацију наставних подручја српског језика и књижевности унутар јединственог школског предмета, као и за успостављање унутарпредметних веза, за шта је неопходна двострука експозиција – свестрано познавање књижевних дела и језика. Оправданост корелативних методичких поступака показана је на већем броју хронолошки и тематски удаљених књижевних дела различитих писаца, чиме је потврђена хипотеза о латентном и ретко коришћеном тумачењском потенцијалу речи субјективне оцене „којим се продире и у најскривеније слојеве уметничког остварења“.

Комплексност ове творбено-семантичко категорије уочена је на различитим плановима, те је запажено да се евалутивне творенице у српском језику могу посматрати као бицентричан интерферентан систем саздан од два поља – поља квантитета и поља квалитета, оба с диспаратним предзнацима оцене. Њихов међусобни однос заснива се на конвергирању дивергентног, што се очитује на следећи начин: поља реализације и полови унутар поља су дивергентни, док се конвергентност огледа у атракцији поља. Последице атракције су, с једне стране, позајмљивање деминутивних и аугментативних облика ради исказивања субјективне

оцене (што је најјучљивије код именица), а с друге – постојање шире схваћене субјективне оцене.

Обиман корпус, детаљна анализа и класификација примера показали су ауторкин смисао за научни рад, а такође и способност да резултате лингвистичких испитивања умешно, целисходно и атрактивно примени у настави српског језика и књижевности.

3. Друга књига Драгане Вељковић Станковић *Комуникативни приступ у настави српског језика* (2013) појавила се као једно од издања Друштва за српски језик и књижевност Србије. Намењена научној и стручној публици, а пре свега студентима и наставницима српског језика. Књига је утемељена на резултатима аналитичког приступа грађи погодној за примену у настави српског језика; сачињена је од одабраних објављених радова чији методолошки оквир представља функционална примена комуникативног приступа у настави српског језика као матерњег, а састоји се од следећих поглавља: 1. Прагматика и настава матерњег језика, 2. Комуникативни приступ у настави српског језика, 3. Нека схватања контекста у комуникацији и потреба његове заступљености у настави матерњег језика, 4. О дијалогу и слушању као компатибилним језичким вештинама и значају њиховог развоја у наставној комуникацији, 5. Утицај савремене технологије на писмено изражавање: емотикони као супституенти вербалне и невербалне комуникације, 6. Семантичка и прагматичка функција глагола у језику рекламе, 7. О прагматичком приступу настави српског језика у средњој школи на примеру проширивања знања о значењу и употреби прилога, 8. Прагматичка функција узвика, 9. Прагматичка вредност таутолошких исказа у српском језику, 10. О терминима у области тестирања знања из матерњег језика, 11. Методолошки и термилошки аспекти односа тестирања и наставе српског језика.

Књигу одликује методолошко јединство и ваљана теоријска утемељеност којом се постигнућа прагматике показују као веома важна су за развој методике наставе матерњег језика, и то не само из угла перформансе и мотивације, већ и стога што се комуникативност у настави језика сагледава целовито – као свеукупност примене различитих наставних метода, поступака и материјала са циљем креирања и реализације функционалних и флексибилних методичких модела, чија примена омогућава брже усвајање и активирање знања из језика у различитим комуникативним ситуацијама, што представља добру основу за повезивање методике наставе језика са прагматиком. Ауторка истиче да „у области образовне лингвистике прагматички приступи нису уобичајени, мада је очигледно да у настави матерњег језика примена комуникативних модела има успеха“, а потом аргументовано образлаже значај примене савремених постигнућа прагматике у области наставе српског језика. Такође се детаљно објашњавају кореспондентност кооперативног начела и дидактичких принципа, важност контекстуализације у настави матерњег језика, потреба за методолошким освремењавањем хеуристичког дијалога, као и за увођењем прагматичких модела у обраду наставних јединица из језика, чијом се применом истовремено унапређују лингвистичка и комуникативна компетенција ученика.

Нису занемарене ни језичке помодности, које млади лако и брзо прихватају, утицај језика савремених медија, па ни одударности од норме, које, сагледане као опозит стандардном језику, у креативним приступима могу, управо због своје раширености, постати антитетичан, те интелектуално провокативан водич према јасном, садржајном и лепом језичком изразу. Сагледавање појединих врста речи (глагола, прилога, узвика) из прагматичке перспективе има за циљ да инспирише наставнике на увођење методичких иновација. Тако се поједина поглавља показују као веома корисни путокази, а захваљујући обиљу занимљивих и разноврсних примера постају и значајни ресурси наставних материјала погодних за примену на часовима лингвистичке секције и додатне наставе српског језика.

Последња два поглавља тематски су обједињена и посвећена оним аспектима провере језичког знања тестовима којима се у методичкој литератури до сада није придавала заслужена пажња. Наиме, произвољност употребе термина у области тестирања показује се у новом светлу

– као један од незанемарљивих прозроковача снижене валидности и релијабилности, јер недовољно познавање елемената теста и ваљаних начина њихове примене неповољно утиче не само на ефекат теста, већ и на исходе наставе. Ауторка посебно истиче значај испитивања утицаја теста на наставу, али и наставе на тест, а такође комуникабилност тестова и тестирања (уп. испитивање ваљаности / валидности одговора), који, ако се примене у функцији испитивања односа писмене провере знања и методичких приступа, могу постати не само драгоцен извор података о изворима тешкоћа, већ и поуздан саветник у осмишљању бољих модела обраде (уп. типови захтева на тесту, одређивање тежине теста, вредност тежине захтева, ајтем-тест корелација и др.).

Избор методичких тема, оригиналност у избору методолошке подлоге, као и одабир и анализа релевантних примера показују ауторкину широка интересовања, која се тичу свих области српског језика. Ваљано су истакнута она проблемска жаришта наставе матерњег језика која, у савременим условима стасавања нових генерација, треба да постану полазишта модернизације методичке мисли и њене практичне примене у приближавању захтевнијих садржаја из језика заинтересованијим ученицима, али и студентима српског језика и књижевности, чија ће методичка умећа и став према језику обликовати друштвени рељеф и културни свод у будућности.

Све наведено упућује на закључак да ће књига послужити као користан извор научних, теоријских и практичних обавештења, а такође и као руководство за реализацију занимљивих методичких модела у наставној пракси.

IV. Наставни и стручни рад

Кандидаткиња др Драгана Вељковић Станковић предаје, као наставник неколико методичких предмета: *Увод у методiku наставе, Методiku наставе језика, Методiku наставе књижевности, Методичку праксу, Методiku практичне комуникације*, у оквиру предмета *Српски језик 2* предаје Творбу речи. Поред часова предавања води вежбе и хоспитовања студената групе 01 Катедре за српски језик у основним и средњим школама, учествује у настави на мастер и докторским студијама на предмету *Методика наставе језика и књижевности*.

Драгана Вељковић Станковић у настави је ангажована и на друге начине. Више пута учествовала је у комисијама за израду и одбрану мастер радова (као ментор или члан). Такође, учествовала је у комисији за одбрану докторске дисертације (Душанка Поповић, *Настава српског језика у основним школама на подручју зетско-јужносанџачког дијалекта*, ментор проф. др Милорад Дешић) и била је члан комисије за преглед, оцену и одбрану два магистарског рада: 1) Вера Новотна, *Фразеолошке јединице у говору Тутина и Нове Вароши*, ментор: проф. др Милорад Дешић, и 2) Миланка Станкић, *Култура изражавања у настави српског језика у вишим разредима основних школа*, ментор: проф. др Љиљана Петровачки. Била је много пута члан и ментор у комисијама за одбрану мастер радова на Катедри за српски језик Филолошког факултета.

Под менторством Д. Вељковић Станковић у току је израда докторске дисертације мр Иване Ђорђевић *Ортографска норма у писменим задацима ученика средњих школа као путоказ модерне наставе правописа* (за ментора је именована 16. маја 2012. (1124/1)).

Поред тога, у оквиру активности Друштва за српски језик и књижевност Србије Д. Вељковић Станковић учествује у организацији и вођењу методичких радионица за усавршавање наставника и професора српског језика и књижевности на традиционалним зимским и стручним семинарима, и то са темама из различитих језичких области. Од школске 2001/2002. године ангажована је на састављању тестова за општинска и окружна такмичења ученика основних школа из српског језика и језичке културе. Такмичења организује Друштво за српски језик Србије у сарадњи са Министарством просвете и технолошког развоја.

V. Мишљење о испуњености других услова за избор

Увидом у приложену документацију, као и у наставни и научни рад (радове и објављене књиге кандидаткиње, учешће на научним скуповима и научним пројектима), чланством и менторством у комисијама за мастер, магистарске радове и докторске дисертације Комисија закључује да су у потпуности испуњени формални (законски и статутарни) и суштински услови за избор др Драгне Вељковић Станковић у звање ванредног професора.

VI. Закључак и предлог комисије

Др Драгана Вељковић Станковић је, од избора у звање доцента, објавила велики број радова из методике наставе српског језика и књижевности, међу њима и књиге: *Речи субјективне оцене у настави српског језика и књижевности* (2011) и *Комуникативни приступ у настави српског језика* (2013). Учествовала је на више научних скупова и семинара за наставнике и сарађује на научном пројекту. Поред тога, веома је ангажован наставник, који на основним и мастер студијама професионално, стручно и поуздано обавља све своје обавезе. Треба указати и на изузетно залагање др Драгане Вељковић Станковић на радноме месту: успешно држи предавања и вежбе из *Методике наставе српског језика и књижевности* на основним, мастер и докторским студијама (*Увод у методiku наставе, Методика наставе језика, Методика наставе књижевности, Методичка пракса, Методика практичне комуникације*), веома добро сарађује са студентима на припреми и одржавању часова хоспитовања у основним и средњим школама, у свим активностима и поступцима односи се према студентима коректно, професионално и сараднички. Ово су довољни разлози да предложимо Изборном већу Филолошког факултета да прихвати Извештај и упуту предлог одговарајућем Стручном већу Универзитета у Београду да др Драгану Вељковић Станковић изабере у звање и на радно место *ванредног професора* за ужу научну област *Српски језик* (предмет *Методика наставе српског језика и књижевности*).

КОМИСИЈА

Др Милорад Дешић, ред. проф.

Др Љиљана Бајић, ред. проф.

Др Вељко Брборић, ванр. проф.